

INHOUDSOPGAVE

1

INTRODUCTIE VAN DE SDG'S	29
1.1 De Sustainable Development Goals	30
1.1.1 De SDG-agenda wereldwijd	31
1.1.2 De geschiedenis van de SDG-agenda	31
1.2 De SDG-agenda in Nederland	33
1.3 Integrale benadering	34
1.3.1 5P's voor duurzaamheid	34
1.3.2 De SDG-bruidstaart	36
Samenvatting hoofdstuk 1	43

2

URGENTIE & POSITIONERING VAN DE SDG'S	45
2.1 Urgentie van de SDG's	47
2.1.1 Planetary Boundaries	47
2.1.2 Earth Overshoot Day	51
2.1.3 Piek in de broeikasgasuitstoot	53
2.1.4 Stijgende zeespiegel	53
2.1.5 Veel sneller kantelpunt in de Golfstroom	56
2.1.6 Te veel per- en polyfluoralkylstoffen (PFAS) in ons bloed	57
2.1.7 Het mensenrecht op een schoon, gezond en duurzaam leefmilieu	57
2.2 Transitie in Nederland	58
2.3 Duurzame transitie in de vastgoedsector	59
2.3.1 Energie	60
2.3.2 Klimaatmitigatie	63
2.3.3 Circulariteit	65
2.3.4 Gezondheid & welzijn	67
2.3.5 Natuurinclusieve gebieden	69
2.3.6 Integrale samenwerking voor duurzame ontwikkeling	72
2.4 Positionering van de SDG's ten opzichte van (inter)nationale wet- en regelgeving	77
2.4.1 EU Green Deal	78
2.4.2 EU Taxonomy	79
2.4.3 Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD)	80
2.4.4 European Sustainability Reporting Standards (ESRS)	81

2.4.5	Voluntary Sustainability Reporting Standard for non-listed SMEs (VSME) (EU Omnibus)	81
2.4.6	Energy Performance of Buildings Directive IV (EPBD IV)	83
2.5	Positionering van de SDG's ten opzichte van CSR en ESG	85
2.5.1	Corporate Social Responsibility (CSR)	85
2.5.2	Environmental, Social & Governance (ESG)	85
	Samenvatting hoofdstuk 2	91

3

SDG'S & DE VASTGOEDSECTOR 97

3.1	De zeventien SDG's in relatie tot de vastgoedsector	99
3.1.1	SDG 1. Geen armoede	101
3.1.2	SDG 2. Geen honger	103
3.1.3	SDG 3. Goede gezondheid en welzijn	105
3.1.4	SDG 4. Kwaliteitsonderwijs	109
3.1.5	SDG 5. Gendergelijkheid	111
3.1.6	SDG 6. Schoon water en sanitair	115
3.1.7	SDG 7. Betaalbare en duurzame energie	119
3.1.8	SDG 8. Eerlijk werk en economische groei	125
3.1.9	SDG 9. Industrie, innovatie en infrastructuur	127
3.1.10	SDG 10. Ongelijkheid verminderen	131
3.1.11	SDG 11. Duurzame steden en gemeenschappen	135
3.1.12	SDG 12. Verantwoorde consumptie en productie	139
3.1.13	SDG 13. Klimaatactie	145
3.1.14	SDG 14. Leven in het water	149
3.1.15	SDG 15. Leven op het land	153
3.1.16	SDG 16. Vrede, justitie en sterke publieke diensten	157
3.1.17	SDG 17. Partnerschap om doelstellingen te bereiken	161
	Samenvatting hoofdstuk 3	165

4

SDG'S & VASTGOEDORGANISATIES 169

4.1	SDG's als kompas voor duurzaamheid	170
4.2	Waarom kiezen organisaties voor de SDG's?	171
4.3	Stappenplan van het SDG Compass	172

4.3.1	Stap 1 en 2 van het SDG Compass: De SDG's begrijpen en prioriteiten definiëren	173
4.3.2	Stap 3 en 4 van het SDG Compass: Doelen stellen en integreren	181
4.3.3	Stap 5 van het SDG Compass: Rapporteren & Communiceren	187
	Samenvatting hoofdstuk 4	195

5

	SDG'S & VASTGOEDPROFESSIONALS	199
5.1	Functies in de vastgoedsector	200
5.1.1	Vastgoedbeleggers en financiers	201
5.1.2	Projectontwikkelaars	205
5.1.3	Rentmeesters	209
5.1.4	Asset en property managers	210
5.1.5	Huisvestings- en facility managers	215
5.1.6	Makelaars	221
5.1.7	Taxateurs	223
5.1.8	Vastgoedadviseurs en projectmanagers	226
5.1.9	Beleidsadviseurs	227
5.2	Integrale en persoonlijke verantwoordelijkheden	232
5.2.1	Integrale aanpak	232
5.2.2	Innerlijke ontwikkeling	233
5.2.3	Morele en duurzame ambitie	237
	Samenvatting hoofdstuk 5	239

6

	TOOLS	243
6.1	Zes duurzame transitie in de vastgoedsector	245
6.1.1	Energietools	245
6.1.2	Klimaatmitigatietools	251
6.1.3	Circulariteitstools	258
6.1.4	Gezondheids- & welzijnstools	263
6.1.5	Natuurinclusieve gebieden	267
6.1.6	Integrale duurzaamheidstools	272
	Samenvatting hoofdstuk 6	285

7

SDG'S: VERLEDEN, HEDEN & TOEKOMST 289

7.1	SDG's in de periode 2015-2025	291
7.1.1	Wereldwijd	291
7.1.2	Europa	292
7.1.3	Nederland	293
7.1.4	Reflecties van de experts op de algemene ontwikkelingen	298
7.2	SDG's in de vastgoedsector in de periode 2015-2025	300
7.2.1	Positieve ontwikkelingen	300
7.2.2	Negatieve ontwikkelingen	301
7.2.3	Obstakels	303
7.2.4	Reflecties van de experts op de vastgoedsector	304
7.3	Visie op de algemene ontwikkelingen met betrekking tot de SDG's (2025-2030)	306
7.3.1	Belangrijke algemene ontwikkelingen volgens de experts	307
7.4	Visie op de ontwikkelingen in de vastgoedsector met betrekking tot de SDG's (2025-2030)	310
7.4.1	Belangrijke ontwikkelingen in de vastgoedsector volgens de experts	311
7.5	Visie op de SDG's na 2030	312
	Samenvatting hoofdstuk 7	315

8

DUURZAME IDEALEN & DE REALITEIT 321

8.1	Politieke en maatschappelijke tegenkracht	322
8.2	Weerstand tegen verandering	323
8.3	Stroperige besluitvorming en politieke dynamiek	324
8.4	Financiële beperkingen en kortetermijndenken	324
8.5	Sociale dynamiek en groepsgedrag	325
8.6	Een waarschuwing aan (toekomstige) professionals	326
8.7	Geen sprookje: de harde realiteit onder ogen zien	326
8.8	Social Tipping Point	327
8.9	De realiteit in de vastgoedsector	328
	Samenvatting hoofdstuk 8	331

DANKWOORD	335
BIJLAGE: OVERZICHT MET ALLE DOELEN EN TARGETS	337
LITERATUUR	367
BEELDVERANTWOORDING	377
REGISTER	380
AUTEURS	389
MEELEZERS	392
GEÏNTERVIEWDEN	395